

EUROSYSTEEM

Open Boek Toezicht

Sleutelfuncties en adequate functiescheiding

Relevant voor: pf.(Pensioenfondsen.), ppi
(Premiepensioeninstellingen.)

Geldigheid: geldig

Referentie: 02316

Status: Q&A

Auteur: DNB

Datum: 17 januari 2020

Vraag:

Hoe richt een pensioenfonds of premiepensioeninstelling zijn sleutelfuncties operationeel onafhankelijk in?

Antwoord:

Sleutelfuncties hebben als doel countervailing power te bieden ten opzichte van de onderdelen die belast zijn met de uitvoerende werkzaamheden, dit in het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering. Bij de inrichting van sleutelfuncties geldt het wettelijke vereiste dat het pensioenfonds of de premiepensioeninstelling (ppi) waarborgt dat de houders van sleutelfuncties, alsmede de overige personen betrokken bij het uitoefenen van de sleutelfuncties, in staat worden gesteld hun taken op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke manier te vervullen. Ook is wettelijk vereist dat het risicobeheer doeltreffend is en goed geïntegreerd in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen. De sleutelfuncties hebben een controlerende en in voorkomende gevallen adviserende rol en moeten onafhankelijk functioneren van de uitvoerende werkzaamheden, die zij controleren.

Dit betekent bijvoorbeeld dat houders van sleutelfuncties, alsmede de overige personen betrokken bij het uitoefenen van de sleutelfuncties, niet tevens actief zijn in de uitvoerende werkzaamheden in bijvoorbeeld het vermogensbeheer of de pensioenadministratie, die zij controleren.

Voorts is het combineren van de interne auditfunctie met de actuariële functie of de risicobeheerfunctie niet toegestaan. De risicobeheerfunctie en actuariële functie kunnen overigens wel gecombineerd worden, met uitzondering van de situatie waarin de actuariële functie wordt vervuld door de waarmede actuaris.

Toelichting

Scheiding uitvoering en controle

De sleutelfuncties hebben een controlerende en in voorkomende gevallen adviserende rol en moeten

onafhankelijk functioneren van de uitvoerende werkzaamheden, die zij controleren. Daarom dient er een adequate functiescheiding te zijn. De houders van sleutelfuncties, alsmede de overige personen betrokken bij het uitoefenen van de sleutelfuncties, kunnen daarom niet tevens actief zijn in de desbetreffende uitvoerende werkzaamheden in bijvoorbeeld het vermogensbeheer of de pensioenadministratie.

Scheiding sleutelfuncties

Uit hoofde van adequate functiescheiding is het combineren van de interne auditfunctie met de actuariële functie of de risicobeheerfunctie niet toegestaan. In het kader van de interne auditfunctie wordt namelijk toegezien op het adequaat en doeltreffend functioneren van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering van het pensioenfonds of de ppi, met inbegrip van de risicobeheerfunctie en de actuariële functie. De interne auditfunctie vormt daarmee het sluitstuk van alle waarborgen binnen een pensioenfonds of ppi wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering en ziet ook toe op taken die onder de verantwoordelijkheid vallen van de risicobeheerfunctie en de actuariële functie.

Functiescheiding binnen bestuur en commissies

Het bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de sleutelfuncties. Dit laat onverlet dat bestuursleden zelf houder kunnen zijn van een sleutelfunctie, bijvoorbeeld om de status en autoriteit van de functie binnen de uitvoerder te waarborgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het houderschap van de risicobeheerfunctie. Zo is het in de praktijk mogelijk dat de houder van een sleutelfunctie tevens één van de personen is die het pensioenfonds bestuurt. Indien een dergelijke situatie van toepassing is bij een pensioenfonds, moet worden uitgelegd hoe de onafhankelijkheid van de sleutelfunctie alsnog wordt gewaarborgd. Omgekeerd geldt dat als de houder van een sleutelfunctie geen bestuurslid is, een pensioenfonds of ppi de nodige status en autoriteit voor de sleutelfuncties waarborgt.

Het uitgangspunt operationele onafhankelijkheid van sleutelfuncties in wet- en regelgeving omtrent sleutelfuncties zoals artikel 22c Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen betekent dat sommige functies in beginsel niet verenigbaar zijn met oog op scheiding van uitvoering en controle. Dit betekent bijvoorbeeld dat:

1. De beleggings(advies)commissie wordt door andere personen ingevuld dan (de (houders en vervullers van) de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie. De beleggings(advies)commissie is immers verantwoordelijk voor de –advisering over de– uitvoering van het beleggingsbeleid, terwijl de sleutelfuncties hun oordeel moeten vormen over onder andere de risicobeheersing in het beleggingsbeleid. Eenzelfde redenering geldt overigens voor een pensioen(administratie)commissie. Dit uitgangspunt sluit overigens niet uit dat een sleutelfunctiehouder (of vervuller) als toehoorder aanwezig is bij de beleggings(advies)commissie of een pensioen(administratie) commissie.
2. Voorts geldt voor de interne auditfunctie (en eventuele commissies ter ondersteuning van de interne auditfunctie) dat deze sleutelfunctie door andere personen wordt ingevuld dan de risicobeheerfunctie en de actuariële functie (en commissies ter ondersteuning van deze functies). Het is overigens mogelijk dat de sleutelfunctiehouder wordt ondersteund door vervullers die

buiten de fondsorganisatie werkzaam zijn (i.e. extern). De sleutelfunctiehouder kan wel zelf vergaderingen van bestuurscommissies commissies bijwonen vanuit zijn rol van sleutelhouder (en dus niet als lid met stemrecht). Daarmee opereert de sleutelhouder onafhankelijk binnen de fondsorganisatie, maar niet in isolement. Bij een dergelijke inrichting van de sleutelfunctiehouders moet de sleutelfunctiehouder rolvast handelen. De uitvoering van de sleutelfunctie moet objectief, eerlijk en onafhankelijk blijven.

3. Sleutelfunctiehouders zijn andere personen dan de voorzitter van het bestuur, omdat laatstgenoemde persoon moet borgen dat alle relevante perspectieven worden meegewogen bij de besluitvorming door het bestuur, waaronder de werkzaamheden waarover de sleutelfunctie(houder) zijn oordeel vormt.
4. Het sleutelfunctiehouderschap kan niet worden ingevuld door een bestuurder die een primair proces zoals vermogensbeheer of pensioenbeheer in portefeuille heeft. Dit om de scheiding tussen uitvoering en controle te waarborgen.

Vastlegging motivering en wijze van inrichting

De pensioenuitvoerder is zelf verantwoordelijk voor het naar behoren inrichten van de sleutelfuncties en legt de inrichting en motivering daarvan vast. De pensioenuitvoerder motiveert onder meer dat sprake is van een proportionele invulling en hoe de gekozen invulling ervoor zorgt dat de sleutelfunctie effectief kan opereren en zijn werkzaamheden op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke wijze kan uitvoeren.

Proportionaliteit

Pensioenuitvoerders kunnen afwijken van bovengenoemde voorbeelden, als dit proportioneel is. Een pensioenuitvoerder mag bij de inrichting van de sleutelfuncties rekening houden met de omvang en interne organisatie van de instelling, alsmede met de omvang, de aard, de schaal en de complexiteit van de werkzaamheden van de instelling. Maar ook dan moet steeds worden voldaan aan het wettelijke uitgangspunt van objectieve, eerlijke en onafhankelijke functievervulling, de scheiding tussen de interne auditfunctie en de andere sleutelfuncties en overige wettelijke eisen voor beheerste en integere bedrijfsvoering.

Een voorbeeld van proportionaliteit heeft betrekking op de combinatie van voorzitter bestuur met het houderschap van sleutelfunctie interne audit. Deze combinatie is mogelijk indien sprake is van:

- kleine of middelgrote pensioenuitvoerder (gedefinieerd als een technische voorziening van kleiner dan circa Euro 5mrd); en
- volledige uitbesteding van de uitvoering van zowel het vermogensbeheer als de pensioenadministratie; en
- beperkte complexiteit van beleggingsportefeuille en regelingen.

Voorzitters van pensioenuitvoerders met een omgekeerd bestuursmodel, waarin de voorzitter tevens als niet uitvoerend bestuurder een intern toezichttaak heeft, vallen niet onder dit voorbeeld van proportionaliteit. Taken, rollen en verantwoordelijkheden van voorzitter, sleutelfunctiehouder interne audit en de intern toezichttaak gaan dan teveel door elkaar lopen en de sleutelfunctiehouder interne audit kan de sleutelfunctie niet op een eerlijke, onafhankelijke en objectieve wijze uitoefenen.

Indien een pensioenuitvoerder kan onderbouwen dat aan hierboven gestelde criteria wordt voldaan, dan is het in principe mogelijk dat de voorzitter tevens sleutelfunctiehouder interne audit wordt. Wel dient de pensioenuitvoerder vervolgens een adequate set beheersmaatregelen te treffen om de risico's van het combineren van in beginsel niet verenigbare functies te mitigeren. Doel hiervan is dat de effectiviteit van de interne auditfunctie wordt geborgd. Een mogelijke afdoende combinatie van beheersingsmaatregelen is:

- Indien de voorzitter acteert in zijn rol als sleutelfunctiehouder interne audit, bijvoorbeeld bij de bespreking van het auditplan in het bestuur, is een andere bestuurder de voorzitter tijdens die vergadering. Dit wordt in de notulen vastgelegd; en
  - Het intern toezicht van de pensioenuitvoerder wordt door het bestuur van de pensioenuitvoerder gevraagd om in haar taakuitoefening in elk geval aandacht te besteden aan de effectiviteit van de interne auditfunctie en daar verantwoording over af te leggen.
-